

ESPOON KAUPUNGIN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Sisällys

1 JOHDANTO.....	3
2 Opiskeluhuollon kokonaisuus	4
3 Opiskeluhuoltopalveluiden järjestäminen ja ohjausryhmät.....	6
4 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA	7
5 TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI.....	7
5.1 Yhteisöllinen opiskeluhuolto	8
5.2 Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävät ja kokoonpano	9
5.3 Yhteisöllinen opiskeluhuolto esiopetuksessa	9
5.4 Yhteisöllinen opiskeluhuolto perusopetuksessa.....	11
5.5 Yhteisöllinen opiskeluhuolto lukiokoulutuksessa.....	13
6 TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI (YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO)	17
6.1 Yksilökohtainen opiskeluhuolto	18
6.2 Opiskeluhuollon palveluiden polku esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa.....	18
6.3 Yksilökohtainen opiskeluhuolto esiopetuksessa	19
6.4 Yksilökohtainen opiskeluhuolto perusopetuksessa	22
6.5 Yksilökohtainen opiskeluhuolto lukiokoulutuksessa	24
7 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIKEN JA OPISKELIJOIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA	27
7.1 Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa	28
7.2 Yhteistyön järjestäminen perusopetuksessa	29
7.3 Yhteistyön järjestäminen lukiokoulutuksessa	30
8 KRIISISUUNNITELMA SEKÄ YHDESSÄ VAHVAKSI YHTEISÖKSI – SUUNNITELMA KIUSSAAMISTA, VÄKIVALTAA, HÄIRINTÄÄ JA SYRJINTÄÄ VASTAAN ESPOON KASVUN JA OPPIMISEN TOIMIALALLA	32
9 OPISKELUHUOLLON VALVONTA.....	32

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN LIITTEET

Yhteiset liitteet

- Liite 1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista
- Liite 2. Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Suunnitelma kiusaamista, väkivaltaa, häirintää ja syrjintää vastaan Espoon kasvun ja oppimisen toimialalla
- Liite 3. Kriisisuunnitelma

Esiopetuksen liitteet

- Liite 4. Opiskeluhoollon toimijoiden tehtäväkuvaukset esiopetuksessa
- Liite 5. Poissaolojen seuraaminen ja niihin puuttuminen esiopetuksessa
- Liite 6. Ehkäisevä päihdesuunnitelma esiopetuksessa

Perusopetuksen liitteet

- Liite 7. Opiskeluhoollon toimijoiden tehtäväkuvaukset perusopetuksessa
- Liite 8. Poissaoloihin puuttuminen ja läsnäolon tukeminen perusopetuksessa
- Liite 9. Päihteiden käytön ehkäisyn ja käyttöön puuttumisen suunnitelma Espoon perusopetuksessa ja lukioissa (koskee myös lukiokoulutusta)
- Liite 10. Toimintaohje opiskelijan terveydentilaan liittyvistä asioista (koskee myös lukiokoulutusta)

Lukiokoulutuksen liitteet

- Liite 11. Opiskeluhoollon toimijoiden tehtäväkuvaukset lukiokoulutuksessa
- Liite 12. Poissaolojen seuraaminen ja niihin puuttuminen lukiokoulutuksessa

1 JOHDANTO

Espoon kaupungin opiskeluhooltosuunnitelma on tullut voimaan 1.8.2023, ja se on laadittu kaikkien kasvun ja oppimisen toimialan tulosyksiköiden yhteistyönä, yhdessä koulujen, huoltajien ja opiskeluhooltopalvelujen henkilöstön kanssa. Suunnitelma on päivitetty tulosyksiköiden sekä Espoon opiskeluhoollon ohjausryhmän toimesta keväällä 2025.

Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asiantuntijat ovat osallistuneet myös suunnitelman päivitykseen. Espoon alueella toimivien opetuksen tai koulutuksen järjestäjien opiskeluhooltosuunnitelmat liitetään lastensuojelulain 12 §:n mukaiseen Espoon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opiskeluhooltosuunnitelma sisältää opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten seuraavat tiedot (Opiskeluhoolto-luvun asiakokonaisuudet 1–5 Opetussuunnitelmien perusteissa, [ePerusteet](#)):

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista
2. Esiopetuksen, koulu- ja lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi
3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)
4. Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden sekä heidän perheidensä sekä esiopetuksessa, koulussa ja lukiossa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
5. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma.

Opiskeluhooltosuunnitelma sisältää myös:

6. Opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet
7. Toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta)
8. Kuvauksen, miten suunnitelman toteutumista kouluissa ja oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa

Opiskeluhooltosuunnitelmaan on koottu tiedot jokaisen asiakokonaisuuden alle yleiseen osaan sekä koulutusmuotokohtaisesti tarkennettuna. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin esi- ja perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoollossa.

Yksikkökohtaiset tarkennukset yllä mainituista asiakokonaisuuksista 2-5 tehdään suomenkielisen esiopetuksen osalta ryhmien esiopetussuunnitelmaan sekä ruotsinkielisen esiopetuksen, kaikkien koulujen ja lukioiden osalta niiden lukuvuosisuunnitelmaan.

Suunnitelmassa käytetyt keskeiset käsitteet

Koulutuksen järjestäjä	Espoon kaupunki
Opiskeluhooltosuunnitelma	Espoon kaupungin opiskeluhooltosuunnitelma
Yhteisöllinen opiskeluhoolto-ryhmä (YHR)	Toimii esiopetuksen, koulun, ja lukion yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelemista, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia varten
Oppilaitos / Yksikkö	Esiopetusyksikkö, koulu tai lukio
Opiskelija	Lapset ja nuoret esiopetusikäisistä toisen asteen opintojen loppuun

2 OPISKELUHUOLLON KOKONAISUUS

Opiskeluhoolto on esiopetusyksiköissä, kouluissa ja lukioissa tehtävää työtä, jolla edistetään, pidetään yllä ja luodaan edellytyksiä oppilaan ja opiskelijan hyvälle oppimiselle, psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille. Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden ja koko oppimisyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja opiskelijoiden osallisuutta. Opiskeluhoollon tavoitteena on myös turvata yksilökohtainen varhainen tuki kaikille sitä tarvitseville.

Opiskeluhoolto ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), perusopetuslaki (628/1998), lukiolaki (714/2018), ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) sekä opetussuunnitelmien perusteet. Opiskeluhooltoon sisältyvät perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen järjestäjän ja lukioissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 §:n 1 momentissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän päättämä opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, § 3).

Opiskeluhoolto toteutetaan suunnitelmallisena monialaisena yhteistyönä, yhdessä opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilaitoksen toimintakulttuurissa yhdistyvät parhaimmillaan opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä yhteisöllisen hyvinvoinnin rakentaminen. Hyvinvoinnin näkökulma ulottuu kaikkeen koulun toimintaan ja ohjaa jokaisen työskentelyä.

Kuviossa 1 on kuvattu opiskeluhuollon kokonaisuutta, sekä mainittu asioita, mistä yhteisöllinen opiskeluhoito koostuu. Opiskeluhoito jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon. Yhteisöllinen opiskeluhoito on ensisijaista ja ehkäisevää ja se kuuluu kaikille. Yksilökohtainen opiskeluhoito puolestaan on ehkäisevää ja tukea antavaa.

Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä (YHR). Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän opiskeluhoollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään puolestaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Näitä kumpaakin käsitellään tarkemmin myöhemmin tässä suunnitelmassa.

Opiskeluhoollon kokonaisuus

Kuvio 1. Opiskeluhoollon kokonaisuus.

3 OPISKELUHUOLTOPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN JA OHJAUSRYHMÄT

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on vastannut 1.1.2023 alkaen opiskeluhoitopalveluiden eli koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisestä. Opiskeluhoitopalvelut järjestetään kouluissa ja oppilaitoksissa edelleen ensisijaisesti lähipalveluna. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöin palvelun tulee olla opiskelijoille helposti saavutettavissa. Espoon kaupungin opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa Espoon opiskeluhoollon ohjausryhmä. Ohjausryhmän toimintaa johtaa kasvun ja oppimisen toimialan johtoryhmä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella toimii myös alueen kuntien ja hyvinvointialueen yhteinen alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä, jossa on neljä edustajaa Espoon opiskeluhoollon ohjausryhmästä. Alueellinen yhteistyöryhmä valmistelee yhteistyössä alueellisen opiskeluhoollon suunnitelman, sekä edistää kuntien ja hyvinvointialueen välistä yhteistyötä ja yhteisiä toimintamalleja.

Kuviossa 2 on kuvattu opiskeluhoollon lakisääteiset ryhmät, suunnitelmat ja asiakirjat esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta.

Opiskeluhoollon lakisääteiset ryhmät, suunnitelmat ja asiakirjat Espoossa

Kuvio 2. Opiskeluhoollon lakisääteiset ryhmät, suunnitelmat ja asiakirjat Espoossa.

4 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (terveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin yksiköltä. Tiedot ilmoitetaan opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden opiskelijoiden ja oppimisyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 a §:n (16.12.2021/1146) mukaan psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa. Kouluterveydenhuollossa suositeltu oppilasmäärä on terveydenhoitajalla 460 ja lääkärillä 2100 (Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositukset 2023, THL). Opiskeluterveydenhuolto edellyttää toisella asteella yhden kokopäiväisen terveydenhoitajan 570 opiskelijaa kohti ja yhden kokopäiväisen lääkärin 1 800 opiskelijaa kohti (Henkilöstömitoitussuositus, Opiskeluterveydenhuollon opas, STM 2021).

Espoon kaupungin kasvun ja oppimisen toimiala laatii kuvauksen opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, joka kootaan toimialatasoiseen Excel-taulukkoon (liite 1). Taulukkoon kootaan toimialan asiantuntijoiden toimesta yksikkökohtaiset opiskelijamäärät kaikista tulosyksiköistä. Opiskeluhuollon kokonaistarpeen arvioinnissa tulisi huomioida mm. yksikön koko, S2-opiskelijoiden määrä, oppimisen ja koulunkäynnin tukea saavien opiskelijoiden määrä sekä alueelliset erityispiirteet kuten sosioekonominen rakenne. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut ja ilmoittaa Espoon kaupungin kasvun ja oppimisen toimialalle käytettävissä olevat resurssit (henkilötyövuodet), jotka kirjataan myös osaksi taulukkoa. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista toteutetaan kaksi kertaa lukuvuodessa, syksyllä heti opiskelijamäärien vahvistuttua sekä keväällä.

5 TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI

Tässä osiossa kuvataan

- yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavat esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa
- yksikkökohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen kuvataan liitteissä 5 (esiopetus), 8 (perusopetus) ja 12 (lukiokoulutus). Päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen kuvataan puolestaan liitteissä 6 (esiopetus) ja 9 (perusopetus ja lukiokoulutus).

5.1 Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden

- oppimista
- terveyttä ja hyvinvointia
- vuorovaikutusta
- osallisuutta
- ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta
- esteettömyyttä

Koko oppilaitosyhteisöä tukeva ehkäisevä yhteisöllinen työ on opiskeluhoollon ensisijainen toteuttamismuoto. Hyvinvoiva opiskeluyhteisö sekä terveellinen ja turvallinen opiskeluympäristö ovat oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edellytyksiä. Hyvinvointia edistävä yhteisöllinen opiskeluhoolto kohdistuu koko opiskeluyhteisöön, mutta työtä voidaan myös kohdentaa tietyille luokka-asteille tai ryhmille, esimerkiksi lukuvuoden aloittamis- tai päätösvaiheeseen tai tunnistetun ryhmään liittyvän ongelman (esimerkiksi kiusaaminen tai työrauha) perusteella.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen toimintakulttuuria. Jokaisella oppilaitoksessa työskentelevällä on velvollisuus edistää opiskelijoiden ja koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla, erityisesti rehtorilla ja opettajilla.

Oppilaiden ja opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä.

5.2 Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tehtävät ja kokoonpano

Jokaisessa esiopetusyksikössä, koulussa ja toisen asteen oppilaitoksessa toimii yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä (YHR), jonka tehtävänä on suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää opiskeluhoitojen kokonaisuutta ja erityisesti yhteisöllistä työtä. Ryhmää johtaa yleensä rehtori tai varhaiskasvatussyksikön johtaja. Ryhmä on kokoonpanoltaan monialainen eli ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä psykologi- ja kuraattoripalvelujen ammattilaisia. Koska ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitoksen yhteisöllisyyden edistäminen, oppilaiden, opiskelijoiden sekä huoltajien osallisuus ryhmän työskentelyyn on keskeistä. Harkinnan ja käsiteltävien aiheiden perusteella työhön voidaan ottaa mukaan koulun ulkopuolisia yhteistyökumppaneita ja kuulla asiantuntijoita.

Opiskeluhoitoryhmän työskentely on yhteisöllistä, suunnitelmallista ja ennaltaehkäisevää. Asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä opiskelijaa koskevaa asiaa. Hyvinvointia ja oppimista edistävän toimintakulttuurin kehittäminen on yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän työn tärkein tehtävä. Ryhmän tulee kokoontua suunnitelmallisesti ja riittävän usein, jotta se kykenee hoitamaan sille säädettyt tehtävät. Ryhmän toimintatapoja ja käytänteitä on avattu seuraavissa kappaleissa koulutusmuotokohtaisesti.

5.3 Yhteisöllinen opiskeluhoito esiopetuksessa

Alta löydät esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintavavat ja käytännöt, sekä yhteistyön ja käytännöt esiopetusyksikön ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä päiväkotiyhteistyön hyvinvoinnin tarkastuksissa.

5.3.1 Esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yhteisöllisellä opiskeluhoitolla tarkoitetaan esiopetusyksikön toimintakulttuuria, joka edistää lasten oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoito on suunnitelmallista ja tavoitteellista työtä esiopetuksen arjessa.

Yhteisöllistä opiskeluhoitoryhmää johtaa varhaiskasvatussyksikön johtaja. Puheenjohtajan lisäksi ryhmään kuuluvat varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja/ tai laaja-alainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja sekä esiopetusyksikön muuta henkilöstöä tarpeen mukaan. Ryhmään kutsutaan säännöllisesti myös huoltajien edustajia. Myös lasten osallisuus pyritään huomioimaan ikätasoisesti.

Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti, vähintään 2 kertaa lukuvuodessa. Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän kokoontumisaikataulu sekä käsiteltävät aiheet kirjataan ryhmän esiopetussuunnitelmaan vuosittain. Esiopetusyksikkö tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhoollasta sovitun käytännön mukaisesti. Yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla. Niistä myös tiedotetaan lapsille ja huoltajille sovitulla tavalla.

Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä vastaa esiopetuksen yhteisöllisen työn suunnittelusta, kehittämisestä ja arvioinnista. Suunnittelu tarkoittaa opiskeluhoollon kokonaisuuden koordinoitua yksikössä ja siten myös yksilökohtaisen opiskeluhoollon menettelytavoista ja yhteistyökäytännöistä sopimista. Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelu ja kehittäminen on kuitenkin ryhmän tärkein tehtävä. Tämä tarkoittaa tehtäviä, joihin sisältyvät esiopetusyksikön terveellisyys ja turvallisuus sekä yhteisön hyvinvoinnin varmistaminen sekä hyvinvointia ja oppimista tukevan toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen.

Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tehtävinä opiskeluhoollossa ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Ryhmä- ja yksilökohtaisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhoollon toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä
- Kirjallisten suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen
- Lasten ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen
- Esiopetusyhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

5.3.2 Yhteistyö ja käytännöt esiopetusyksikön ympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä päiväkotiyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) tuo opiskeluympäristöstä ja yhteisön hyvinvoinnista huolehtimisen kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien tehtäväksi yhteisöllisessä opiskeluhoollossa.

Varhaiskasvatussyksiköt kuuluvat terveydensuojelulain perusteella säännöllisen valvonnan piiriin. Espoon seudun ympäristöterveys tekee valvontasuunnitelmansa mukaisesti tarkastuskäynnin päiväkoteihin joka 3. vuosi. Tarkastuksista sovitaan päiväkodin johtajan kanssa etukäteen ja tarkastuksiin pyydetään tarvittaessa myös kiinteistön huollosta vastaava taho mukaan.

Tarkastuksissa kuullaan käyttäjiä, tehdään havaintoja ja arvioidaan tilojen yleistä siisteyttä, rakenteiden kuntoa ja ylläpitoa sekä arvioidaan tilojen terveellisyyttä ja turvallisuutta. Tarkastuksella arvioidaan myös sisäilman laatua ja ilmanvaihdon riittävyttä, toiminnasta aiheutuvaa melua, tilojen soveltuvuutta käyttötarkoitukseen sekä tilojen riittävyttä lapsimääriin. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään varhaiskasvatussyksikön johtajalle. Varhaiskasvatussyksikön johtaja on tarvittaessa yhteydessä kiinteistön omistajaan kiinteistössä mahdollisesti todettujen puutteiden johdosta. Tarkastuksessa havaitut puutteet veloitetaan korjattavaksi annettuun määräaikaan mennessä.

Oppilaitoksen tarkastuksesta tiedotetaan huoltajia, henkilöstöä, vanhempainyhdistystä ja yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän yhdessä täyttämä yhteenvetolomake (THL) oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta lähetetään tiedoksi Espoon opiskeluhuollon ohjausryhmän puheenjohtajalle. Lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmälle tehdään vuosittain yleisellä tasolla kooste edellisen lukuvuoden tarkastuksista. Tarkastuksen yhteenvetolomakkeelle kirjattuja toimenpiteitä seurataan yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toimesta vuosittain.

5.4 Yhteisöllinen opiskeluhuolto perusopetuksessa

Alta löydät yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toimintavavat ja käytännöt, sekä yhteistyön ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa perusopetuksen osalta.

5.4.1 Koulun yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Opiskeluhuoltoryhmää johtaa rehtori. Ryhmä on monialainen ja siinä on aina myös opiskeluhuollon ammattilaisten edustus. Opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat tavallisesti:

- Rehtori, apulaisrehtori
- Opettajien edustajat (ml. erityisopettaja ja oppilaanohjaaja)
- Kuraattori
- Psykologi
- Terveystenhoitaja
- Koululääkäri tai opiskeluterveydenhuollon lääkäri
- Koulun tai oppilaitoksen muut ammattilaiset
- Oppilaiden edustajat
- Huoltajien edustajat
- Yhteisöohjaaja
- Ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Ryhmään kutsutaan säännöllisesti myös nuorisopalvelujen ja muiden toimijoiden edustajia.

Opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti, vähintään kerran kuukaudessa. Kokousajat, suunnittelupäivien ajankohdat ja mahdolliset muut yhteiset tapahtumat on hyvä sopia viimeistään lukuvuoden alussa koko lukukaudelle tai -vuodelle. Kokousajoista tiedotetaan myös koulun henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille. Lukuvuosittaista suunnittelua tukemaan tulee laatia yhteisöllisen opiskelu- huoltotyön vuosikello, joka lisätään lukuvuosisuunnitelman liitteeksi.

Opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin laaditaan asialista, joka lähetetään etukäteen ja hyvissä ajoin ryhmän jäsenille. YHR:ssä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla. Opiskeluhuoltoryhmän asialistoja ja kokousmuistioita voidaan säilyttää esimerkiksi yhteisessä Teams-työtilassa, koska ne eivät sisällä salassa pidettäviä tai yksittäistä oppilasta koskevia asioita. Koulu tiedottaa ryhmässä käsitellyistä asioista sovitun käytännön mukaisesti oppilaita, henkilökuntaa, huoltajia, opiskeluhuoltopalveluiden työntekijöitä ja muita yhteistyökumppaneita koulun internet-sivuilla tai Wilman tai muun sähköisen järjestelmän kautta.

Yhteisöllisen hyvinvointityön suunnittelu tarkoittaa opiskeluhuollon kokonaisuuden koordinoitua koulussa ja siten myös yksilökohtaisen opiskeluhuollon menettelytavoista ja yhteistyökäytännöistä sopimista. Yhteisöllisen opiskeluhuollon ja hyvinvointityön johtaminen, suunnittelu sekä kehittäminen ovat kuitenkin ryhmän tärkeimpiä tehtäviä. Tämä tarkoittaa tehtäviä, joihin sisältyvät kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin varmistaminen sekä hyvinvointia ja oppimista tukevan toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävinä ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Luokka- ja koulukohtaisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä
- Kirjallisten suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen
- Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen
- Kouluun kiinnittymisen tukeminen (ml. poissaolomallin jalkauttaminen, toteutus ja seuranta)
- Kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjinnän ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen (ml. Yhdessä vahvaksi yhteisöksi -suunnitelman jalkauttaminen, toteutus ja seuranta)
- Koulu yhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

5.4.2 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyys- ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) tuo opiskelu ympäristöstä ja yhteisön hyvinvoinnista huolehtimisen kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien tehtäväksi yhteisöllisessä opiskelu huollossa. Terveystarkastuslaki velvoittaa koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttamaan oppilaitostarkastukset säännöllisesti yhdessä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Koulu ympäristön terveellisuutta, turvallisuutta ja hyvinvointia kartoitetaan kolmen vuoden välein tehtävän oppilaitoksen monialaisen tarkastuksen yhteydessä. Oppilaitoksen monialainen tarkastus tehdään Espoossa samanaikaisesti ympäristöterveyden tarkastuksen kanssa joka 3. vuosi. Ympäristöterveyden tarkastuskierto ja -raportti ovat yksi osa oppilaitoksen monialaista tarkastusta. Tarkastuksella arvioidaan myös sisäilman laatua ja ilmanvaihdon riittävyyttä, toiminnasta aiheutuvaa melua, tilojen soveltuvuutta käyttötarkoitukseen sekä tilojen riittävyyttä oppilasmääriin. Tarkastus tehdään yhteistyössä kouluterveydenhuollon, terveystarkastajan, koulun henkilöstön, huoltajien edustajan, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta tiedotetaan oppilaskuntaa, huoltajia, henkilöstöä, johtokuntaa, vanhempainyhdistystä ja yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisen opiskelu huoltoryhmän yhteydessä täyttämä yhteenvetolomake (THL) oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta lähetetään tiedoksi Espoon opiskelu huollon ohjausryhmän puheenjohtajalle ja kyseisen koulun aluepäällikölle (ruotsinkielisissä opetuspalveluissa opetuspäällikölle). Lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmälle tehdään vuosittain yleisellä tasolla kooste edellisen lukuvuoden tarkastuksista. Tarkastuksen yhteenvetolomakkeelle kirjattuja toimenpiteitä seurataan yhteisöllisen opiskelu huoltoryhmän toimesta vuosittain.

5.5 Yhteisöllinen opiskelu huolto lukiokoulutuksessa

Alta löydät yhteisöllisen opiskelu huoltoryhmän toimintavavat ja käytännöt, sekä yhteistyön ja käytänteet koulu ympäristön terveellisyys- ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa lukiokoulutuksen osalta.

5.5.1 Lukion yhteisöllisen opiskelu huoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yhteisöllisen opiskelu huollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus ja kuulluksi tuleminen, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskelu huollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa. Opiskelijoiden osallisuuden edistäminen on oppilaitoksen tehtävä.

Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia luomalla oppilaitokseen yhteenkuuluvuuden, avoimen vuorovaikutuksen ja huolenpidon ilmapiirin, jossa kaikilla on hyvä olla ja opiskella. Myönteisen ryhmädynamiikan tukeminen hyvän ryhmähengen edistämiseksi ja varhainen puuttuminen ryhmien toiminnan kielteisiin piirteisiin ovat tärkeitä yhteisöllisen opiskeluhuollon tehtäviä. Hyviä keinoja ovat esimerkiksi sosiaalisten taitojen oppimista ja ryhmäytymistä tukevat toimintatavat, kuten opintopiirin järjestäminen ja muun kiinnostuksen mukaisen yhteistoiminnan organisointi opiskelijoille. Voidaan myös luoda tiloja, joissa nuoret voivat kokoontua luontevasti, sekä käytäntöjä, joilla uudet opiskelijat saadaan mukaan yhteiseen toimintaan.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä (YHR) kehittää yhteisöllisiä toimintatapoja ja edistää opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta oppilaitoksen toiminnassa. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä luo toiminnalle rakenteet ja vastaa oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta sekä arvioinnista.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävinä opiskeluhuollossa ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Ryhmä- ja oppilaitoskohtaisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä
- Kirjallisten suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen
- Opiskelijoiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen
- Opiskeluyhteisön ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Yhteisöllistä opiskeluhuoltoryhmää johtaa oppilaitoksen rehtori. Rehtorin lisäksi ryhmän muita jäseniä ovat terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, laaja-alainen erityisopettaja tai erityisopettaja, opinto-ohjaaja, opettajakunnan jäsen / jäseniä sekä pääsääntöisesti opiskelijakunnan ja huoltajien edustajat. Ryhmään on hyvä kutsua, tai siihen voi kuulua, myös nuorisopalvelujen ja muiden toimijoiden edustajia. Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä vastaa lukioyhteisön ja opiskeluryhmien hyvinvoinnin, terveellisyys- ja turvallisuuden seurannasta, arvioinnista ja kehittämisestä.

Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti, vähintään 2 kertaa lukukaudessa. Lukio tiedottaa ryhmässä käsitellyistä asioista sovitun käytännön mukaisesti opiskelijoita, henkilökuntaa, huoltajia, opiskeluhoollon työntekijöitä ja muita yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla. Keskeisistä käsitellyistä asioista tiedotetaan lukion internet-sivuilla tai Wilman tai muun sähköisen järjestelmän kautta. Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän vuosittainen aikataulu ja toimintasuunnitelma kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

5.5.1 Lukion yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus ja kuulluksi tuleminen, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa. Opiskelijoiden osallisuuden edistäminen on oppilaitoksen tehtävä.

Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden ja hyvinvointia edistävien viranomaisten kanssa.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia luomalla oppilaitokseen yhteenkuuluvuuden, avoimen vuorovaikutuksen ja huolenpidon ilmapiirin, jossa kaikilla on hyvä olla ja opiskella. Myönteisen ryhmädynamiikan tukeminen hyvän ryhmähengen edistämiseksi ja varhainen puuttuminen ryhmien toiminnan kielteisiin piirteisiin ovat tärkeitä yhteisöllisen opiskeluhoollon tehtäviä. Hyviä keinoja ovat esimerkiksi sosiaalisten taitojen kehittymistä ja ryhmäytymistä tukevat toimintatavat, kuten opintopiirien järjestäminen ja muun kiinnostuksen mukaisen yhteistoiminnan organisointi opiskelijoille. Voidaan myös luoda tiloja, joissa nuoret voivat kokoontua luontevasti sekä käytäntöjä, joilla uudet opiskelijat saadaan mukaan yhteiseen toimintaan.

Kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien ja opiskelevien on edistettävä koko yhteisön hyvinvointia. Opiskeluhoollopalvelujen työntekijät eli psykologit, kuraattorit, terveydenhoitajat ja lääkärit osallistuvat yhteisölliseen opiskeluhoollotyöhön. Työntekijät ottavat huomioon terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat arjen toiminnoissa: kohtaamisissa, opetuksen toteuttamisessa, käytännön järjestelyissä ja lukion tapahtumissa.

Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä (YHR) kehittää yhteisöllisiä toimintatapoja ja edistää opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta oppilaitoksen toiminnassa. Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä luo toiminnalle rakenteet ja vastaa oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta sekä arvioinnista.

Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän tehtävinä opiskeluhoollossa ovat esimerkiksi:

- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennaltaehkäisevälle työlle
- Ryhmä- ja oppilaitoskohtaisen hyvinvointitiedon (esim. kouluterveyskysely, PKS-kysely ja huoltajille ja opettajille suunnatut kyselyt) kerääminen ja hyödyntäminen yhteisöllisen opiskeluhoollon toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden määrittelyssä.
- Kirjallisten suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen
- Toimintatavoista ja suunnitelmista tiedottaminen
- Opiskelijoiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- Vuorovaikutuksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen suunnittelu ja yhdenmukaisten toimintatapojen varmistaminen
- Työrauhan tukeminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja sekä niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen
- Opiskeluyhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilan sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

Yhteisöllistä opiskeluhooltoryhmää johtaa oppilaitoksen rehtori/apulaisrehtori. Rehtorin/apulaisrehtorin lisäksi ryhmän muita jäseniä ovat terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, opettajakunnan jäsen / jäseniä sekä opiskelijakunnan edustajat. Opiskeluhooltoryhmään kutsutaan vähintään kerran lukukaudessa huoltajien edustajat. Ryhmään on hyvä kutsua, tai siihen voivat kuulua, myös nuorisopalvelujen ja muiden toimijoiden edustajia. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä vastaa lukioyhteisön ja opiskeluryhmien hyvinvoinnin, terveellisyyden ja turvallisuuden seurannasta, arvioinnista ja kehittämisestä.

Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä kokoontuu säännöllisesti ennalta sovitun aikataulun mukaisesti, vähintään 2 kertaa lukukaudessa. Lukio tiedottaa opiskelijoita, henkilökuntaa, huoltajia, opiskeluhoollon työntekijöitä ja muita yhteistyökumppaneita ryhmässä käsitellyistä asioista sovitun käytännön mukaisesti.

Yhteisöllisessä opiskeluhooltoryhmässä käsitellyt asiat dokumentoidaan ennalta sovitulla tavalla. Keskeisistä käsitellyistä asioista tiedotetaan lukion internet-sivuilla tai Wilman tai muun sähköisen järjestelmän kautta.

5.5.2 Yhteistyö ja käytänteet opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä lukioyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosten terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) tuo opiskeluympäristöstä ja yhteisön hyvinvoinnista huolehtimisen kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien tehtäväksi yhteisöllisessä opiskeluhuollossa. Terveystarkastuslaki velvoittaa koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttamaan oppilaitostarkastukset säännöllisesti yhdessä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaitosympäristön terveellisuutta, turvallisuutta ja hyvinvointia kartoitetaan kolmen vuoden välein tehtävän oppilaitoksen monialaisen tarkastuksen yhteydessä. Oppilaitoksen monialainen tarkastus tehdään Espoossa samanaikaisesti ympäristöterveyden tarkastuksen kanssa. Ympäristöterveyden tarkastuskierros ja -raportti on yksi osa oppilaitoksen monialaista tarkastusta. Tarkastuksella arvioidaan myös sisäilman laatua ja ilmanvaihdon riittävyyttä, toiminnasta aiheutuvaa melua, tilojen soveltuvuutta käyttötarkoitukseen sekä tilojen riittävyyttä opiskelijamääriin. Tarkastus tehdään yhteistyössä opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, oppilaitoksen henkilöstön, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta tiedotetaan opiskelijakuntaa, huoltajia, henkilöstöä, vanhempainyhdistystä ja yhteistyökumppaneita. Yhteisöllisen opiskeluhuollon yhdessä täyttämä yhteenvetolomake (THL) oppilaitoksen monialaisesta tarkastuksesta lähetetään tiedoksi Espoon opiskeluhuollon ohjausryhmän puheenjohtajalle. Lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmälle tehdään vuosittain yleisellä tasolla kooste edellisen lukuvuoden tarkastuksista. Tarkastuksen yhteenvetolomakkeelle kirjattuja toimenpiteitä seurataan yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toimesta vuosittain.

6 TOIMENPITEET TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI (YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO)

Tässä osiossa kuvataan

- opiskelijan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut terveydenhoitopalvelut eli neuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, opiskelijan ja/ tai huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille
- opiskelijan erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet
- tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (perusopetus ja lukio)

- opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumisiksi (lukio)

6.1 Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhooltoja, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään opiskelija kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

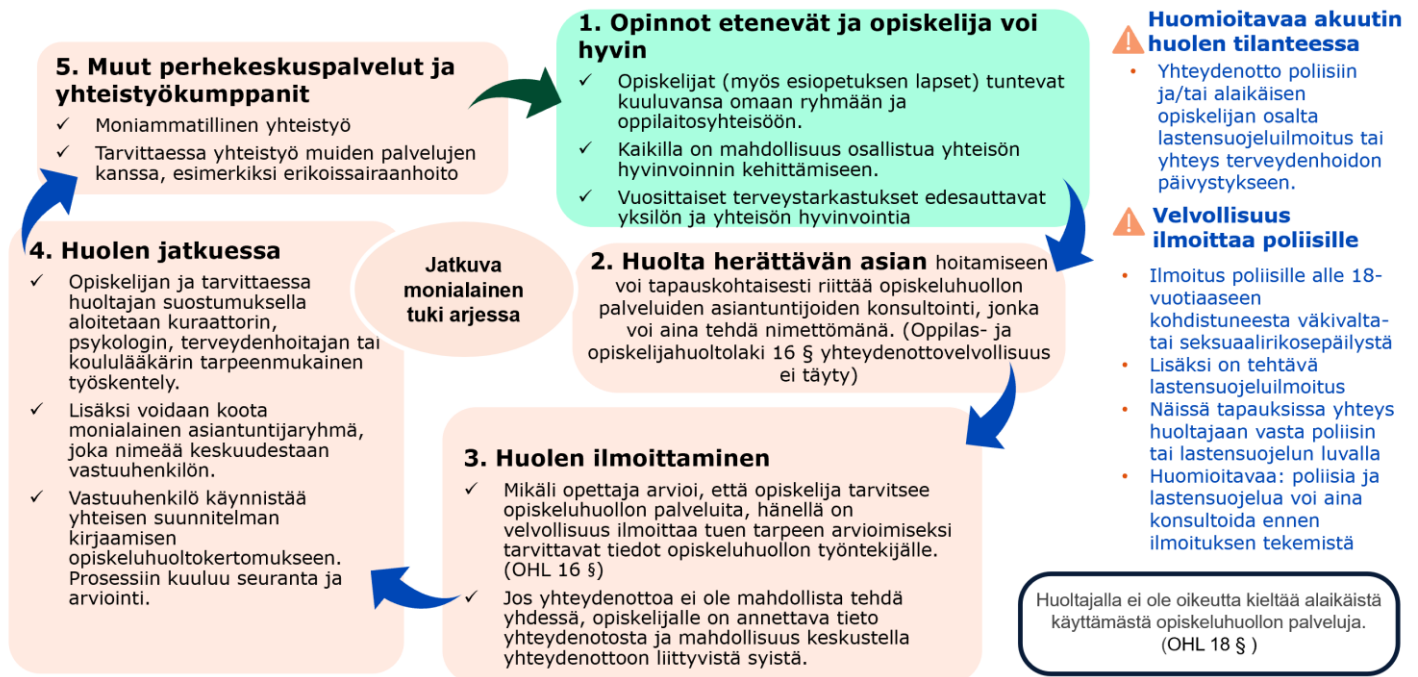
Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina opiskelijan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

6.2 Opiskeluhoollon palveluiden polku esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa

Opiskeluhoollon palvelut tuottaa Espoossa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. Näihin palveluihin kuuluu opiskeluhoollon palveluiden henkilöstön osallistuminen yksikön yhteisölliseen työhön, henkilökunnan konsultaatiomahdollisuudet, sekä yksilökohtainen opiskeluhoolto. Alla olevassa kuviossa 3 kuvataan opiskeluhoollon palveluiden polku, kun henkilökunnalla herää huoli opiskelijasta. Jokaisella henkilökunnan jäsenellä on lakisääteinen velvollisuus ilmoittaa asiasta opiskeluhoollon työntekijälle, jos hän arvioi opiskelijalla olevan opiskeluhoollollisen tuen tarvetta.

Opiskeluhoollon palvelujen polku Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

Koskee koulutuksen järjestäjien ja opiskeluhoollon ammattilaisten yhteistyötä

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue – Västra Nylands välfärdsområde 2023

Kuvio 3. Opiskeluhoollon palveluiden polku. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue.

6.3 Yksilökohtainen opiskeluhoolto esiopetuksessa

Esiopetusyksikön toimintakulttuurissa yhdistyvät parhaimmillaan lasten yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä yhteisöllisen hyvinvoinnin rakentaminen. Hyvinvoinnin näkökulma ulottuu kaikkeen esiopetuksen toimintaan ja ohjaa jokaisen työskentelyä. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäisille lapsille annettavia neuvolaterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa.

Esiopetuksen henkilöstöllä on velvollisuus ohjata lasta ja hänen huoltajaansa hakemaan tarvitsemiin opiskeluhoollon palveluja. Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta. Esiopetuksessa toteutettava yksilökohtainen työ on sekä ehkäisevää että korjaavaa.

Opiskeluhoollon toimijoiden tehtäväkuvaukset esiopetuksessa löytyvät tarkemmin liitteestä 4.

6.3.1 Opiskeluhuollon palvelut esiopetuksessa

Esiopetuksessa olevilla lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon, jota ovat:

a) Neuvolaterveydenhuolto

Neuvolaterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät lapsen terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin.

b) Psykologin ja kuraattorit palvelut

Opiskeluhuollon psykologi on psyykkisen hyvinvoinnin sekä oppimisen psykologian asiantuntija ja opiskeluhuollon kuraattori on sosiaalialan sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin asiantuntija. Opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin yksilökohtaisilla palveluilla tarkoitetaan esiopetuksen tukea ja ohjausta, joilla edistetään lapsen oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Palveluja toteutetaan yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa.

c) Monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto voi olla tarpeellista lapsen tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen lapsen monialaista opiskeluhuoltoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Työssä tuetaan myös huoltajia ja ohjataan heidät tarvittaessa esiopetusyksikön ulkopuolisten palvelujen piiriin.

6.3.2 Monialainen asiantuntijaryhmä esiopetuksessa

Yksittäisen lapsen tai tietyn lapsiryhmän opiskeluhuollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asian käsittelyyn voi osallistua huoltajien lisäksi tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Monialaiseen asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain huoltajan suostumuksella. Myös lapsen kanssa on hyvä keskustella asiasta ja kutsua hänet tarvittaessa mukaan. Monialainen asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän kokoaa se opiskeluhuollon tai esiopetusyksikön henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu.

Huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota monialaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan opiskeluhoitokertomuksen yhteyteen.

6.3.3 Opiskeluhohtokertomusten laatiminen ja säilytys esiopetuksessa

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhohtokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhohton järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhohtokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Opiskeluhohtokertomus laaditaan lomakkeelle, jonka liitteeksi tulee suostumus asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Tulostettu opiskeluhohtokertomus ja siihen liitetty suostumuslomake säilytetään esiopetusyksikössä niin kuin muutkin salassa pidettävät asiakirjat. Esiopetusyksikön johtaja vastaa rekisteriin liittyvistä tehtävistä johtamansa varhaiskasvatusyksikön osalta sekä päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin. Henkilö, joka kirjaa opiskeluhohtokertomuksen, toimittaa sen liitteineen esiopetusyksikön johtajalle.

Salassa pidettäviä tietoja voidaan luovuttaa julkisuuslain 26 §:n mukaisesti vain suostumuksella tai jos tiedonsaantioikeudesta tai velvollisuudesta luovuttamiseen on erikseen säädetty.

6.3.4 Lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa

Erityisruokavaliot toteutetaan päiväkotiruokailussa terveydellisistä syistä lääkarintodistuksen perusteella. Huoltaja toimittaa erityisruokavalioilmoituksen lukuvuoden alussa varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Varhaiskasvatuksen henkilökunta toimittaa lasten erityisruokavalioilmoituksista kopiot keittiön toiminnasta vastaavalle.

Lapsen lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa on kuvattu Suomenkielisen varhaiskasvatuksen Turvallisuussuunnitelmassa ja vastaavassa ruotsinkielisessä suunnitelmassa. Lapsille ei pääsääntöisesti anneta lääkkeitä esiopetus- ja varhaiskasvatuspäivän aikana. Huoltajat pyytävät lääkäreitä mahdollisuuksien mukaan määräämään sairaalle lapselle pitkävaikutteisia lääkkeitä, jotka annetaan lapselle kotona ennen tai jälkeen esiopetuksen ja siihen liittyvän varhaiskasvatuksen. Mikäli lapsi voi osallistua esiopetukseen ja lääke on välttämätön antaa esiopetuspäivän aikana, henkilökunta antaa sen lapselle. Lääkkeen antoa varten edellytetään lasta hoitaneen lääkärin kirjallinen ohje, jossa selvitetään lääkehoidon toteuttaminen esiopetusyksikössä. Esiopetuksen henkilöstö sopii lääkkeenannon yksityiskohdista huoltajien kanssa. Huoltajat tuovat lääkkeet esiopetukseen annostusohjeineen alkuperäispakkauksessa. Lääke säilytetään lukollisessa lääkekaapissa. Jos lapsella on jokin pitkäaikainen sairaus, joka vaatii lääkehoitoa, laaditaan hänelle terveydenhuollossa lääkehoitosuunnitelma. Lääkehoitosuunnitelman ja siihen liittyvän prosessin päivitys on työn alla yhteistyössä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa.

6.4 Yksilökohtainen opiskeluhoito perusopetuksessa

Oppilaitoksen ja opiskeluhoillon henkilöstöllä on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoillon palveluja. Myös huoltaja tai oppilas voivat olla itse suoraan yhteydessä opiskeluhoitopalveluihin. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta. Koulussa toteutettava yksilökohtainen työ on sekä ehkäisevää että korjaavaa.

Opiskeluhoillon toimijoiden tehtäväkuvaukset perusopetuksessa löytyvät tarkemmin liitteestä 7.

6.4.1 Opiskeluhoillon palvelut perusopetuksessa

Oppilailla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon, jota ovat:

a) Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät oppilaan terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen sekä erityisruokavalion järjestäminen koulussa tapahtuu Espoon ohjemateriaalin mukaan (Espoon toimintaohje oppilaan terveydentilaan liittyvistä asioista on kuvattu liitteessä 10).

Luokanopettaja tai -valvoja antaa pyydettyä oppilaan oppimista ja hyvinvointia kuvaavan arvion kouluterveydenhoitajalle 1-, 5- ja 8-luokkalaisten laajoja terveystarkastuksia varten. Tarvittaessa luokanopettaja- tai valvoja pyytää suostumuksen huoltajalta tietojen siirtämiseen. Huoltajan antama suostumus riittää 1- tai 5-luokkaisen oppilaan tietojen siirtämiseen, mutta 8-luokkalaiselta tarvitaan suostumus huoltajan lisäksi.

b) Psykologin ja kuraattorit palvelut

Opiskeluhoillon psykologi on psyykkisen hyvinvoinnin sekä oppimisen psykologian asiantuntija ja opiskeluhoillon kuraattori on sosiaalialan sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin asiantuntija. Opiskeluhoillon psykologin ja kuraattorin yksilökohtaisilla palveluilla tarkoitetaan opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

c) Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito voi olla tarpeellista oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoillon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen oppilaan monialaista opiskeluhoitoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Työssä tuetaan myös huoltajia ja ohjataan heidät tarvittaessa koulun ulkopuolisten palvelujen piiriin.

6.4.2 Monialainen asiantuntijaryhmä perusopetuksessa

Yksittäisen oppilaan tai tietyn oppilasryhmän opiskeluhuollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Monialaiseen asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain oppilaan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Monialainen asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän kokoaa se opiskeluhuollon tai koulun henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu.

Oppilaan tai huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota monialaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan opiskeluhoitokertomuksen yhteyteen.

6.4.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys perusopetuksessa

Opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä.

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Opiskeluhoitokertomus laaditaan lomakkeelle, jonka liitteeksi tulee suostumus asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Tulostettu opiskeluhoitokertomus ja siihen liitetty suostumuslomake säilytetään koululla niin kuin muutkin salassa pidettävät asiakirjat. Koulun rehtori vastaa rekisteriin liittyvistä tehtävistä johtamansa koulun osalta sekä päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin. Henkilö, joka kirjaa opiskeluhoitokertomuksen, toimittaa sen liitteineen koulun rehtorille.

Salassa pidettäviä tietoja voidaan luovuttaa julkisuuslain 26 §:n mukaisesti vain suostumuksella tai jos tiedonsaantioikeudesta tai velvollisuudesta luovuttamiseen on erikseen säädetty.

6.4.4 Suunnitelma oppilaan tuesta opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa

Jos oppilaan osallistuminen opetukseen evätään sen vuoksi, että on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi, oppilaalla on oikeus opiskeluhuollon tukeen. Toimittuaan edellä mainitun kaltaisesti tai saatuaan tiedon opetukseen osallistumisen epäämisestä oppilaalla on mahdollisuus keskustella asiasta opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Opetuksen epäämisen aikana oppilaalla on mahdollisuus tavata henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologia tai kuraattoria koululla tai muussa erikseen sovittavassa paikassa. Oppilaan palattua kouluun opetuksen epäämisen jälkeen koulussa kutsutaan tarvittaessa koolle monialainen asiantuntijaryhmä oppilaan opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi.

6.5 Yksilökohtainen opiskeluhoito lukiokoulutuksessa

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia oppilaitosterveys- ja opiskeluhoitoa, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa tai opiskelijaryhmää koskevaa tapauskohtaisesti koottavaa monialaista asiantuntijaryhmää. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja.

Opiskeluhuollon toimijoiden tehtäväkuvaukset lukiokoulutuksessa löytyvät tarkemmin liitteestä 11.

6.5.1 Opiskeluhuollon palvelut lukiokoulutuksessa

Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta lailista edustajansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoitoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Opiskelijan yksilökohtaiseen tapauskohtaiseen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä opiskelijan opettajalle, rehtorille ja koulutuksen järjestäjälle opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Luovutettu tieto voi koskea esim. sellaista opiskelijan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan opiskelijan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Opiskeluhuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus (lapsena pidetään alle 18-vuotiaa). Mikäli opiskelija kieltäytyy yksilökohtaisesta opiskeluhuollosta, tai asian käsittely yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa ei jostain muusta syystä ole mahdollista, tulee arvioida tulisiko asiassa tehdä lastensuojeluilmoitus. Lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojelutarpeen selvittämiseksi koskee kaikkia oppilaitoksen toimijoita.

Opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon, jota ovat:

a) Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa, jolla

- 1) edistetään ja seurataan lukioyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta;
- 2) edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä;
- 3) tunnistetaan opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin.

Opiskeluterveydenhuolto sisältää opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, jotka on järjestettävä yhtenäisenä kokonaisuutena. Opiskeluterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät opiskelijan terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin. Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon tai lääkityksen sekä erityisruokavalion järjestäminen koulussa tapahtuu Espoon ohjemateriaalin mukaan (Espoon toimintaohje oppilaan terveydentilaan liittyvistä asioista on kuvattu liitteessä 10.).

b) Psykologin ja kuraattorin palvelut

Opiskeluhuollon psykologi on psyykkisen hyvinvoinnin sekä oppimisen psykologian asiantuntija ja opiskeluhuollon kuraattori on sosiaalialan sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin asiantuntija. Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään lukioyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Lisäksi tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

c) Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoillon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi, kun asia vaatii eri asiantuntijoiden osaamista. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoillon palvelujen edustaja, jolle asia tehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajan suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhoillon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä.

Opiskelijan tai huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota monialaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan opiskeluhoitokertomuksen yhteyteen.

6.5.2 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys lukiokoulutuksessa

Opiskeluhoillon monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä.

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Tyypillisesti opiskeluhoitokertomuksen kirjaa asiantuntijaryhmän koollekutsuja. Opiskeluhoitokertomus laaditaan lomakkeelle, jonka liitteeksi tulee suostumus asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Tulostettu opiskeluhoitokertomus ja siihen liitetty suostumuslomake säilytetään lukiolla niin kuin muutkin salassa pidettävät asiakirjat. Lukion rehtori vastaa rekisteriin liittyvistä tehtävistä johtamansa lukion osalta sekä päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin. Henkilö, joka kirjaa opiskeluhoitokertomuksen, toimittaa sen liitteineen lukion rehtorille.

Salassa pidettäviä tietoja voidaan luovuttaa julkisuuslain 26 §:n mukaisesti vain suostumuksella tai jos tiedonsaantioikeudesta tai velvollisuudesta luovuttamiseen on erikseen säädetty.

6.5.3 Suunnitelma opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa

Jos opiskelijan osallistuminen opetukseen evätään sen vuoksi, että on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi, opiskelijalla on oikeus opiskeluhuollon tukeen. Toimittuaan edellä mainitun kaltaisesti tai saatuaan tiedon opetukseen osallistumisen epäämisestä opiskelijalla on mahdollisuus keskustella asiasta opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalla on mahdollisuus tavata henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologia tai kuraattoria koululla tai muussa erikseen sovittavassa paikassa. Opiskelijan palattua kouluun opetuksen epäämisen jälkeen lukiossa kutsutaan tarvittaessa koolle monialainen asiantuntijaryhmä opiskelijan opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi.

7 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIKEN JA OPISKELIJOIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA

Tässä osiossa kuvataan

- opiskelijoiden, huoltajien, henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamisessa
- esiopetuksen, koulun ja lukion henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen/koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö muiden lasten ja nuorten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, nuorisopalvelut, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opiskeluhuollosta tiedotetaan yksiköiden omien tiedotuskanavien lisäksi Espoon kasvun ja oppimisen toimialan verkkosivuilla, joilta löytyy myös Espoon opiskeluhoitosuunnitelma liitteineen.

7.1 Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Lasten ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen on tärkeä osa esiopetusyksikön toimintakulttuuria. Lapsilla ja heidän huoltajillaan tulee olla mahdollisuus osallistua esiopetusyhteisön toimintaan ja sen kehittämiseen yksikössä toteutettavien rakenteiden ja toimintatapojen kautta. Huoltajien osallisuudella ja kodin ja esiopetuksen yhteistyöllä voidaan vahvistaa merkittävästi lasten, ryhmien ja koko esiopetusyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

7.1.1 Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Opiskeluhoitopalveluiden henkilöstö tekee yhteistyötä esiopetuksen henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi osallistumalla tarvittaessa lapsikohtaisen tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun sekä tarpeen mukaan koottuihin monialaisiin asiantuntijaryhmiin. Lisäksi tavoitteena on, että esiopetusyksikkökohtainen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä saa edustuksen opiskeluhuollon palveluista.

Opiskeluhuollon ensisijainen palvelumuoto lapsen tukemisen varhaisessa vaiheessa on konsultaatio. Opiskeluhoitopalvelut tarjoavat konsultaatiota esiopetuksen henkilökunnalle esiopetuksessa olevan lapsen asioissa. Konsultaatorakenteita kehitetään siten, että esiopetuksen henkilöstö tietää, ketä opiskeluhuollon ammattilaista voi konsultoida ja miten. Opiskeluhuollon palveluissa on tavoitteena vahvistaa vaikuttavaa ja tasalaatuista yksilö- ja yhteisötason konsultatiivista työtä sekä lisätä ennaltaehkäisevää varhaisen tuen palvelua.

Konsultointi voidaan toteuttaa suullisesti tai kirjallisesti (sähköisesti) konsultoimalla opiskeluhoitopalveluiden asiantuntijaa, jonka asiantuntemuksen piiriin lapsen asia kuuluu. Jos opettaja ei tiedä, ketä asiantuntijaa olisi tarpeen konsultoida, hän voi konsultoida jotakuta opiskeluhoitopalveluiden ammattilaista ja ammattilaiset sopivat keskenään, kuka on paras asiantuntija lapsen asiaan.

7.1.2 Yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja voi tarvittaessa kirjoittaa saatteen lasten kuntoutuspalveluihin ja/tai perheneuvolaan. Saate tehdään yhteistyössä huoltajien ja esiopetusryhmän henkilöstön kanssa. Hyvinvointialueen lapsiperheiden palveluihin voidaan yhdessä huoltajien kanssa tehdä myös palvelupyyntö Pyydä apua-lomakkeen kautta. Perhesosiaalityöhön, lastensuojeluun ja HUS:n foniatrikselle osastolle voidaan pyydettäessä kirjoittaa kuvaus lapsen tilanteesta. Lasten mielenterveyspalveluiden kanssa on yhteistyössä luotu esiopetusikäisille poikkeuksellisen aggressiivisesti käyttäytyville lapsille hoitopolku.

Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti käytössä olevien toimintamallien mukaan mm. lasten kuntoutuspalvelujen, lasten mielenterveyspalveluiden, perheneuvolan, perhesosiaalityön, lastensuojelun, terveyspalvelujen, erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa. Yhteistyöhön voidaan kutsua myös kolmannen sektorin edustajia.

7.2 Yhteistyön järjestäminen perusopetuksessa

Koulutyön perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Oppilaiden osallisuus on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria. Koulutuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että heillä on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja sen kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvissä asioissa. Oppilaille tulee myös järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien (ml. opiskeluhoitosuunnitelma) valmisteluun. Huoltajien osallisuus ja mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun yhteistyössä voidaan parantaa hyvinvointia koulussa ja kehittää yhteisöllisiä toimintatapoja.

Opiskeluhoitosuunnitelman toteutumisen näkökulmasta on keskeistä, että koko kouluyhteisö tuntee suunnitelman sisällön ja osaa tarvittaessa toimia sen mukaisesti. Henkilökunnalle on tarjottava säännöllisesti suunnitelman toteutumisen takaamiseksi tarvittavaa perehdytystä ja osaamisen kehittämistä. Henkilöstön toiveita täydennyskoulutuksen suhteen on kuultava ja toiveisiin on pyrittävä vastaamaan aktiivisesti. Suunnitelman laadinnassa ja toimeenpanossa on tärkeää tehdä aktiivisesti yhteistyötä opiskeluhoollon edustajien kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa tulee tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan tehdä yhteistyötä oppilaiden huoltajien sekä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollon sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

7.2.1 Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Yhteistyö voidaan toteuttaa esimerkiksi konsultoimalla suoraan suullisesti tai kirjallisesti (sähköisesti) oppilashuoltopalveluiden asiantuntijaa, jonka asiantuntemuksen piiriin oppilaan asia kuuluu. Jos opettaja ei tiedä, ketä asiantuntijaa olisi tarpeen konsultoida, hän voi konsultoida koko opiskelu- huoltopalveluiden ammattilaisten tiimiä ("OHMY-tiimi") yhteisellä konsultaatioajalla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointia ja suunnittelua varten opiskeluhuoltopalveluiden työntekijät tulevat tarvittaessa ja pyydettyä mukaan, jos opiskeluhuoltopalveluiden työntekijä tietää etukäteen, kenen oppilaan tukitoimia tapaamisessa käsitellään ja hänelle on lyhyt kooste oppilaan aiemmista pedagogisista tukitoimista ja tieto siitä, mihin asiaan tarvitaan opiskeluhuoltopalveluiden asiantuntijan mielipidettä.

Mikäli oppilaan asiassa on tarvetta perustaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen monialainen asiantuntijaryhmä tai sellainen on jo olemassa, voidaan oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviä asioita käsitellä myös tässä yhteydessä ja opettaja voi kirjata sovitut tukitoimet oppilaan tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan. Tällaisessa tapaamisessa käsitellään siten kahta eri asiaa, jotka kirjataan kahteen eri dokumenttiin (oppilashuoltokertomus OHL 20 § / tuen toteuttamista koskeva suunnitelma POL 20 f § /muu pedagoginen asiakirja).

7.2.2 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palveluiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa

Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti käytössä olevien toimintamallien mukaan mm. nuorisopalvelujen, perhesosiaalityön, lastensuojelun, perheneuvolan, lasten kuntoutuspalvelujen, terveyspalvelujen (mm. lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut), erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa. Yhteistyöhön voidaan kutsua myös kolmannen sektorin edustajia (esim. Nuorten turvatalo tai Aseman Lapset ry).

7.3 Yhteistyön järjestäminen lukiokoulutuksessa

Opiskelijoiden osallisuus on tärkeä osa lukion toimintakulttuuria. Koulutuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että heillä on mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toimintaan ja sen kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä opiskelijoiden asemaan liittyvissä asioissa. Opiskelijoille tulee myös järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun. Huoltajien osallisuudella ja kodin ja oppilaitoksen yhteistyöllä voidaan vahvistaa merkittävästi opiskelijan, ryhmän ja koko lukioyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Suunnitelman toteutumisen näkökulmasta on keskeistä, että koko lukioyhteisö tuntee suunnitelman sisällön ja osaa tarvittaessa toimia sen mukaisesti. Henkilökunnalle on tarjottava säännöllisesti suunnitelman toteutumisen takaamiseksi tarvittavaa perehdytystä ja osaamisen kehittämistä. Henkilöstön toiveita täydennyskoulutuksen suhteen on kuultava ja toiveisiin on pyrittävä vastaamaan aktiivisesti. Suunnitelman laadinnassa ja toimeenpanossa on tärkeää tehdä aktiivisesti yhteistyötä opiskeluhuollon edustajien kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa tulee tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan tehdä yhteistyötä opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa.

Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

7.3.1 Yhteistyö yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimijoiden ja oppilaitoksen ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti käytössä olevien toimintamallien mukaan mm. nuorisopalvelujen, perhesosiaalityön, lastensuojelun, perheneuvolan, lasten kuntoutuspalvelujen, terveyspalvelujen (mm. nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut), erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa. Yhteistyöhön voidaan kutsua myös kolmannen sektorin edustajia (esim. Nuorten turvatalo tai Aseman Lapset ry.).

8 KRIISISUUNNITELMA SEKÄ YHDESSÄ VAHVAKSI YHTEISÖKSI – SUUNNITELMA KIUUSAAMISTA, VÄKIVALTA, HÄIRINTÄÄ JA SYRJINTÄÄ VASTAAN ESPOON KASVUN JA OPPIMISEN TOIMIALALLA

Espoon opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet (liite 2.).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma (liite 3.), jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa.

9 OPISKELUHUOLLON VALVONTA

Espoossa toimii kaupunkitasoinen opiskeluhuollon ohjausryhmä, jossa on edustettuna kaikki kasvun ja oppimisen toimialan tulosityksiköt (suomenkielinen varhaiskasvatus, suomenkielinen perusopetus, suomenkielinen toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut sekä ruotsinkieliset sivistyspalvelut). Lisäksi ohjausryhmän jäseninä ovat Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen edustajat. Ohjausryhmään kutsutaan myös säännöllisesti opiskelijoiden ja huoltajien edustajia. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii toimialajohtajan nimeämä henkilö.

Opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtävät:

- Vastaa Espoon opiskeluhoitosuunnitelman seurannasta ja päivittämisestä.
- Varmistaa tiedotuksen toteutumisen opiskelijoille ja huoltajille käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta.
- Vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, seurannasta, ohjauksesta ja arvioinnista.
- Kokoa tarvittaessa yksikkökohtaiset opiskeluhoitosuunnitelman tarkennukset oppilaitos-/koulukohtaisesti.
- Valvoo, että lakisääteiset opiskeluhoitopalvelut toteutuvat.
- Vie osaltaan asiat hyvinvointialueen ja kaupungin väliseen opiskeluhuollon alueelliseen yhteistyöryhmään.
- Raportoi kasvun ja oppimisen toimialan johtoryhmälle 2 x vuodessa.
- Raportoi kasvun ja oppimisen toimialan lautakunnille 1 x vuodessa osana tulosityksiköiden toiminnan arviointia.

Opiskeluhoitosuunnitelma päivitetään tarvittaessa, ja päivityksistä tiedotetaan tulosityksiköjä, opiskeluhoitopalveluita, opiskelijoita ja huoltajia.